

Biblijska teologija 1
amdg.eu/fer-bt1
bibteo@fer.hr

Biblijski

proroci

Služite Gospodinu u veselju (Ps 100)

The image displays a musical score for the hymn 'Služite Gospodinu u veselju (Ps 100)'. The score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of two staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody is composed of quarter and eighth notes. Above the staff, the chords D, A, D, and D7 are indicated. The lyrics 'Slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju,' are written below the notes. The second staff continues the melody with a treble clef, the same key signature, and a 4/4 time signature. The chords G, D, A, and D are indicated above the staff. The lyrics 'slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju!' are written below the notes. The score ends with a double bar line.

D A D D7

Slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju,

G D A D

slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju!

Biblijska teologija 1
amdg.eu/fer-bt1
bibteo@fer.hr

Biblijski

proroci

prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'îm*

= središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Novozavjetni proroci

- Proročica Ana (Lk 2,36)
  - “Prorok” u Lk 1,76 ← 70 ← 67:
- Krstitelj – prorok Svevišnjega (1,76)
  - Njegovi sveti proroci (70)
  - Otac Zaharija
proročki govori (67)
  - Pred Gospodinom (76)
- Isus = Krstitelj, Ilija, prorok...? (Mk 8,27)
- Ilija je već došao (Mk 9,13)

Znak raspoznavanja

- 1. נביא *nabi* – “titula”, ID
- 2. ראה *ro'ê* – onaj koji gleda, usp. Post 1
  - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
  - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
- 3. חזן *hozê* – onaj koji ima viđenje
  - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
  - Davidov “vidjelac”
  - חזן *hazâ* vidjeti u Am 1,1
  - “riječi... koje je motrio”
- προφήτης ⇔ ψευδοπροφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisanski” proroci i oni drugi

“Formule”

- **1. Proročka formula** (o dolasku Riječi) npr. Jon **1,1**:
  - “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
  - ... יהוה אל דבר ויהי דבר *vaj^ehî d^ebar* 'Adonaj 'el...
    - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **2. Glasnička formula:**
  - “Gospodin ovako govori”
  - יהוה אמר כה *kô 'amar* 'Adonaj npr. Iz **43,1**
    - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **3. Riječ Gospodnja:** יהוה נאם *n^eum* 'Adonaj npr. Jr 31,31
  - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”

Proroci i proročice

□ Petoknjižje:

- Abraham, Mirjam, Mojsije

□ Povijesne knjige: npr.

- Debora (Suci)
- Natan, Gâd, Ahija (Sam)
- Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

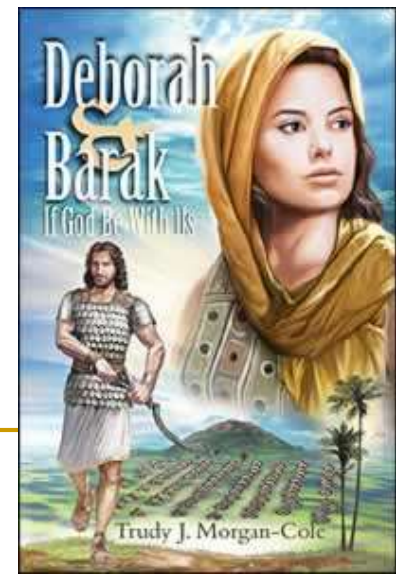
■ Proroci – pisci:

□ Veliki:

□ Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),

- Ez: lažne proročice

□ i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)

Abraham – prorok

- Tko govori u Post 20,7 (usp. v6)?
- Bog – *Kome?* (usp. 20,3)
  - Abimelek Gerarski – strani kralj
  - Kakav je Abraham (v11)?
- predrasuda i strah za život (v11)
  - Prva proročka zadaća? (v7.17)
- “molit će” (v7)
- Moli (v17) – zagovornik
  - Uspješno? (v17)
- Bog liječi (v17) – bitna molitva
  - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 הִיָּה (*hajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)

Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz **18,15**?
- **נביא** *nabî* “kao što sam ja” (15)
  - Vjerodostojna oporuka usp. **v18**:
  - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- Posrednik *Saveza* (**18,16** usp. Izl 20,19)
  - prenosi “im” Božje riječi (v18)
  - Definicija proroka u Pnz **18,18b**:
- “Dat ću riječi svoje u njegova usta...”
  - Prva dužnost proroka – primiti riječ
  - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)
  - Mojsije jedinstven (**34,10**):
- “licem u lice”, poslan od Boga **שלה** *šalah* (11)

- *Uloga u Hoš 12,14:*
- Vodi i čuva
  - *Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?*
  - Isus

*Pokaži
pravo lice!*

**Prorok Ilija pred svojim
Gospodinom**

1 Kr 19,9-14 u kontekstu

Susret izbliza

- Kako se Bog objavio Iliji (1 Kr 19,12)?
- Blagi lahor (19,12 KS i Š.)
  - Ne vihor, ni potres (11), ni vatra (12)
  - Božja metoda: sam pokazuje pravo lice, iskustvena objava
- Dio dijaloga – A) pitanje (1 Kr 19,9.13):
- “Što ćeš ovdje”? 2x (9.13)
  - usp. Gdje si? (Post 3,9)
- B) Odgovor (1 Kr 19,10.14):
- Ilija veoma revan (10.14)
- Jedini prorok (10.14)

Na Božjoj gori

- Ilija popravio oltar (1 Kr 18,30)
- Dokazao Božji autoritet (18,36)
- Najavio kraj suše (18,44)
- “Traže moj život” (19,10.14)
  - Kraljica Izebela (19,2)
  - ⇔ Uskrisio dječaka (17,23)
- Dvostruka revnost (𐤒𐤓𐤕 *qinne*’ 19,10.14)?
  - Božja (Izl 20,5; 34,14)!!
- Kiša (18,1) ⇔ oganj s neba (38)
- Jedini? ⇔ 100 spašenih (18,4.13), 2 u c20 i Mihej (c22)
- Zastire lice, “čuva leđa” (19,13)
  - Ponavlja odgovor (19,10.14)

Plodna Božja pedagogija

- Kamo treba Ilija (1 Kr 19,11); kamo je došao (v13)?
- Stani *u goru...* (19,11) ⇔ na ulazu u pećinu (13)
  - Novo, drukčije Božje pitanje u v13
  - Božja zapovijed u 19,15:
- Vрати se = obrati se (שוב *šûb* v15)
  - ⇔ Dosta (je) sada! (19,4)
- Povučен na gori
- *uznesen* (לקח *lāqah* 2 Kr 2,9s)
  - kao Henok u Post 5,24
  - Glasnik Dana (Mal 3,23)
- U razgovoru s Kristom

Vijek hvaljen Bog (Ps 87)

Melodija: donje note

D A h G e A D (A)

Vjek hvaljen Bog, vjek hvaljen Bog po svoj zemlji
Vjek hvaljen Bog, vjek hvaljen Bog a-le-lu-ja!

U napetosti između institucije i karizme

**Pogled na Amosovo zvanje u
Am 7,10–17**

Zvanje “ne-proroka”

- Sukob u Bet-Elu (Am 7,10.13)
  - *Optužen pred kim (v10), od koga (v12)?*
- pred kraljem (10)
- od svećenika (12)
  - kraljevsko svetište ⇔ Amos nije prorok
  - i dom (13) ⇔ nije iz proročke obitelji ni škole (7,14)
- Ne prorokuj! (7,13.16) ⇔ Prorokuj! (7,15)
  - *Naziv u 7,12:*
- “vidjelac” (12)
- “poruči” = pošalje (10) -- Božji autoritet
- “odlazi!” = idi! (12) ----- Božji autoritet

James Tissot,
The Prophet Amos
watercolour — ca. 1888

Proročka obrana: Božji autoritet

- Božja zapovijed Amosu (Am 7,15):
- “Idi, prorokuj mome narodu”
  - Gdje je doživio zvanje (15)?
- Kod stada (Mojsije, David, Elizej)
- “mač”, “progonstvo” (11 ⇔ 17) “njegove riječi” (7,10)?
  - Od mača će pasti (7,17) – govori יהוה (usp. 4,10; 7,9.17; 9,1.4)
  - “Sigurno će u progonstvo” (5,5; 7,11.17)
- Božji postupak: לקח *lāqah* (7,15) =
- Bog ga *uzima*
  - Iz Judeje
  - Usp. Post 5,24; 2 Kr 2,9s; Ez 3,14

Druga molitva proroka Jone

**Liječenje proročke depresije
u Jon 4**

Otvoren razgovor

- ❑ Druga *molitva* (4,2 ← 2,2)
- Negativni radikalizam (4,3.8):
- “Smrt je bolja!”
- Bog oba puta reagira (4,4.9):
- “Čini li ti ljutnja dobro?”
  - ❑ Obje strane govore
- Iskustvena komunikacija:
  - ❑ srdžba (4,1 usp. 6)
  - ❑ Hlad → radost (6)
  - ❑ sunce, užaren vjetar (8) → srdžba (9)

Jona poznaje Zakon (4,2)

- יהוה = milosrdan, milostiv, spor na srdžbu, bogat dobrotom
  - Objava Mojsiju u Izl 34,6
  - Jona dodaje (4,2):
- *sažaljenje nad zlom* רעה *ra'â*
  - Kod Ninive (רעה 3,10)
  - Zahvatilo Jonu (רעה 4,1)
  - Gospodin liječi (רעה 4,6)
- Sam iskusio spasenje (2,10s):
  - “Gospodinu pripada spasenje” (v10)
  - Riba ga izbacila na kopno (v11)

Pouka proroku

- ❑ *Kako Jona odgovara na pitanje o emociji (4,4s)?*
  - **Napušta dijalog (4,5)**
    - ❑ *Zlorabi sjenicu (4,5)*
    - ❑ **Razumljiva emocija prema Asiriji**
    - ❑ *Na početku realno o sebi (4,2s):*
  - **“Htio sam pobjeći” (2), “uzmi život moj” (3)**
    - ❑ *Na kraju prvi govor koji sluša (4,10s)*
  - **Razlika: bršljan ⇔ stotinu tisuća ljudi**
  - **Postao slušatelj?**
  - **Veći trud Božji nego s mornarima, kraljem i gradom**
-